Zbornik sudske prakse

MIŠLJENJE NEZAVISNE ODVJETNICE
LAILE MEDINE
od 9. siječnja 2025.[1]

Predmet C-665/23

IL
protiv
Veracash SAS

(zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio Cour de cassation (Kasacijski sud, Francuska))

„Zahtjev za prethodnu odluku – Platne usluge na unutarnjem tržištu – Direktiva 2007/64/EZ – Neodobrene platne transakcije – Obavješćivanje o neodobrenim platnim transakcijama – Rok za obavješćivanje – Kašnjenje s obavješćivanjem koje nije namjerno ili posljedica krajnje nepažnje – Obveza pružatelja platnih usluga da vrati sredstva – Odgovornost platitelja za neodobrene platne transakcije”

I. Uvod

1. Predmetni slučaj odnosi se na određene aspekte odgovornosti za neodobrene transakcije, koji su uređeni Direktivom 2007/64/EZ[2]. On otvara pitanje odnosa između odredbi te direktive koje uređuju, među ostalim, obvezu platitelja da bez odgađanja pošalje obavijest o neodobrenim transakcijama te posljedice neizvršenja te obveze kada je neodobrena transakcija izvršena neodobrenim korištenjem platnog instrumenta. Nakon presude CRCAM[3], predmetni slučaj pruža Sudu novu priliku da utvrdi kakvu ravnotežu valja uspostaviti između interesâ platitelja i interesâ pružatelja platne usluge.

[1] Izvorni jezik: engleski

[2] Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća od 13. studenoga 2007. o platnim uslugama na unutarnjem tržištu i o izmjeni direktiva 97/7/EZ, 2002/65/EZ, 2005/60/EZ i 2006/48/EZ te stavljanju izvan snage Direktive 97/5/EZ (SL 2007., L 319, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 10., svezak 2., str. 172.). Ta je direktiva stavljena izvan snage i zamijenjena Direktivom (EU) 2015/2366 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2015. o platnim uslugama na unutarnjem tržištu, o izmjeni direktiva 2002/65/EZ, 2009/110/EZ i 2013/36/EU te Uredbe (EU) br. 1093/2010 i o stavljanju izvan snage Direktive 2007/64/EZ (SL 2015., L 337, str. 35. i ispravak SL 2018., L 102, str. 97.). S obzirom na činjenično stanje spora u glavnom postupku te kako sud koji je uputio zahtjev navodi, na predmetni se slučaj primjenjuje Direktiva 2007/64.

[3] Presuda od 2. rujna 2021. (C-337/20, EU:C:2021:671; u daljnjem tekstu: presuda CRCAM)

II. Pravni okvir

A. Pravo Europske unije

2. Članak 56. Direktive 2007/64, naslovljen „Obveze korisnika platnih usluga u vezi s platnim instrumentima”, u stavku 1. predviđao je:

„Korisnik platnih usluga koji je ovlašten koristiti platni instrument obvezan je:

(a) koristiti platni instrument u skladu s uvjetima koji reguliraju izdavanje i korištenje platnog instrumenta; i

(b) bez odgode obavijestiti pružatelja platnih usluga ili subjekt kojeg je on odredio kad ustanovi gubitak, krađu ili zlouporabu platnog instrumenta ili njegovo neodobreno korištenje.”

3. Prema članku 58. Direktive 2007/64, naslovljenom „Obavijest o neodobrenoj ili nepravilno izvršenoj platnoj transakciji”:

„Korisnik platnih usluga dobiva ispravak od pružatelja platnih usluga samo ako bez odgađanja obavijesti njegovog [svojeg] pružatelja platnih usluga o saznanju o bilo kakvim neodobrenim ili nepravilno izvršenim platnim transakcijama koje predstavljaju temelj za potraživanje, uključujući i potraživanje u skladu s člankom 75., najkasnije 13 mjeseci nakon datuma terećenja, osim kad mu, prema potrebi, pružatelj platnih usluga nije pružio ili stavio na raspolaganje informacije o toj platnoj transakciji u skladu s glavom III.”

4. Članak 60. Direktive 2007/64, naslovljen „Odgovornost pružatelja platnih usluga za neodobrene platne transakcije”, u stavku 1. predviđao je:

„Ne dovodeći u pitanje članak 58., države članice osiguravaju da u slučaju neodobrene platne transakcije pružatelj platnih usluga platitelja odmah nadoknadi platitelju iznos neodobrene platne transakcije te, prema potrebi, dovede terećeni račun za plaćanje u stanje [u] kojem bi bio da nije izvršena neodobrena platna transakcija.”

5. Članak 61. Direktive 2007/64, naslovljen „Odgovornost platitelja za neodobrene platne transakcije”, predviđao je:

„1. Odstupajući od članka 60., platitelj snosi troškove povezane s neodobrenim platnim transakcijama do najviše 150 EUR, do kojih je došlo [zbog] korištenja izgubljenog ili ukradenog platnog instrumenta, ili ako platitelj nije zaštitio [personalizirana] sigurnosna obilježja, ili [zbog] zlouporabe platnog instrumenta.

2. Platitelj snosi sve troškove povezane s neodobrenim platnim transakcijama koji su nastali ako je djelovao s namjerom prijevare ili namjerno ili zbog krajnje nepažnje nije ispunio jednu ili više svojih obveza sukladno članku 56. U takvim slučajevima ne primjenjuje se najviši iznos iz stavka 1. ovog članka.

3. U slučajevima da platitelj nije djelovao s namjerom prijevare te nije namjerno ili zbog krajnje nepažnje ispunio jednu ili više svojih obveza sukladno članku 56., države članice mogu smanjiti odgovornost iz stavaka 1. i 2. ovog članka, uzimajući u obzir posebno narav [personaliziranih]

sigurnosnih obilježja platnog instrumenta te okolnosti pod kojima je izgubljen, ukraden ili [zlouporabljen].

4. Platitelj ne snosi nikakve financijske posljedice koje proizlaze iz korištenja izgubljenog, ukradenog ili [zlouporabljenog] platnog instrumenta nakon obavješćivanja u skladu s člankom 56. stavkom 1. točkom (b), osim ako je djelovao prijevarno.

[…]”

B. Nacionalno pravo

6. Direktiva 2007/64 u nacionalno je pravo prenesena ordonnanceom No 2009-866 du 15 juillet 2009 relative aux conditions régissant la fourniture de services de paiement et portant création des établissements de paiement (Uredba br. 2009-866 od 15. srpnja 2009. o uvjetima pružanja platnih usluga i osnivanju institucija za platni promet), kojim su, među ostalim, uvedeni članci L. 133-17, L. 133-18, L. 133-19 i L. 133-24 codea monétaire et financier (Monetarni i financijski zakonik), koji su primjenjivi u glavnom postupku.

7. U skladu s člankom L. 133-17 (I) Monetarnog i financijskog zakonika, „kada ustanovi gubitak, krađu, zlouporabu ili neodobreno korištenje svojeg platnog instrumenta ili podataka koji su s njime povezani, korisnik platnih usluga o tome bez odgađanja obavješćuje svojeg pružatelja platnih usluga, ili subjekt koji je on odredio, u svrhu blokiranja instrumenta.”

8. U skladu s člankom L. 133-18 tog zakonika:

„U slučaju neodobrene platne transakcije o kojoj je korisnik poslao obavijest u skladu s uvjetima predviđenima u članku L. 133-24, pružatelj platnih usluga korisniku platnih usluga odmah vraća iznos neodobrene transakcije te, prema potrebi, dovodi terećeni račun u stanje u kojem bi bio da neodobrena platna transakcija nije izvršena.

Platitelj i njegov pružatelj platnih usluga mogu ugovoriti plaćanje dodatne naknade.”

9. Prema članku L. 133-19 tog zakonika:

„I. U slučaju neodobrene platne transakcije izvršene nakon gubitka ili krađe platnog instrumenta, platitelj snosi gubitke povezane s korištenjem tog instrumenta koji nastanu prije slanja obavijesti predviđene u članku L. 133-17, do iznosa od 150 eura.

Međutim, platitelj nije odgovoran ako je neodobrena platna transakcija izvršena bez korištenja [personaliziranih] sigurnosnih obilježja.

II. Platitelj nije odgovoran ako je neodobrena platna transakcija izvršena zlouporabom, bez znanja platitelja, platnog instrumenta ili podataka koji su s njime povezani.

On nije odgovoran ni u slučaju krivotvorenja platnog instrumenta ako je u trenutku neodobrene platne transakcije posjedovao svoj platni instrument.

III. Ako pružatelj platnih usluga ne osigura odgovarajuća sredstva obavješćivanja u svrhu blokiranja platnog instrumenta u smislu članka L. 133-17, platitelj ne snosi nikakve financijske posljedice, osim ako je djelovao s namjerom prijevare.

IV. Platitelj snosi sve troškove povezane s neodobrenim platnim transakcijama koji su nastali zato što je djelovao s namjerom prijevare ili zato što namjerno ili zbog krajnje nepažnje nije ispunio obveze navedene u člancima L. 133-16 i L. 133-17.”

10. Naposljetku, prema članku L. 133-24 tog zakonika:

„Korisnik platnih usluga bez odgađanja obavješćuje svojeg pružatelja platnih usluga o neodobrenoj ili nepravilno izvršenoj platnoj transakciji, a najkasnije 13 mjeseci od datuma terećenja pod prijetnjom prekluzije, osim ako mu pružatelj platnih usluga nije pružio ili stavio na raspolaganje informacije o toj platnoj transakciji u skladu s poglavljem IV. glave I. knjige III.

Stranke mogu odlučiti odstupiti od odredbi ovog članka osim ako je korisnik fizička osoba koja ne djeluje u poslovne svrhe.”

III. Spor u glavnom postupku i prethodna pitanja

11. Osoba IL otvorila je kod društva Veracash SAS depozitni račun u zlatu. To je društvo 24. ožujka 2017. poslalo na adresu osobe IL novu karticu za podizanje gotovine i plaćanje. Osoba IL tvrdila je da tu karticu nije ni zatražila ni primila te da su se od 30. ožujka do 17. svibnja 2017. s njezina računa svakodnevno isplaćivala sredstva bez njezina odobrenja. Osoba IL podnijela je tribunalu de grande instance d’Évry[4] (Okružni sud u Évryju, Francuska) tužbu protiv društva Veracash radi povrata sredstava i naknade štete.

12. Budući da je njezina tužba djelomično odbijena u prvom stupnju, osoba IL podnijela je žalbu couru d’appel de Paris (Žalbeni sud u Parizu, Francuska). Njezina je žalba odbijena presudom od 3. siječnja 2022. uz obrazloženje da se, među ostalim, nije mogla pozvati na odredbe članka L. 133 -18 Monetarnog i financijskog zakonika jer nije „odmah”[5] i „bez odgađanja” obavijestila društvo Veracash o spornim transakcijama. To se utvrđenje temeljilo na činjenici da je osoba IL društvu Veracash obrazac za osporavanje transakcija poslala 23. svibnja 2017., gotovo dva mjeseca nakon prvog spornog povlačenja sredstava.

13. Osoba IL podnijela je kasacijsku žalbu Couru de cassation (Kasacijski sud, Francuska), odnosno sudu koji je uputio zahtjev. Osoba IL ističe dva kasacijska razloga. Ona u prvom dijelu drugog kasacijskog razloga[6] navodi da je cour d’appel de Paris (Žalbeni sud u Parizu) svoju presudu donio ne uzevši u obzir činjenicu da platitelj ima 13 mjeseci od datuma terećenja za slanje obavijesti, čime je taj sud povrijedio članak L. 133-24 Monetarnog i financijskog zakonika, kako se primjenjuje na predmetni slučaj.

14. Sud koji je uputio zahtjev navodi da ishod spora ovisi o tome može li pružatelj platnih usluga odbiti vratiti platitelju iznos neodobrene transakcije ako je platitelj, unatoč tomu što je obavijest o transakciji poslao unutar 13 mjeseci od datuma terećenja, to učinio sa zakašnjenjem, pri čemu to zakašnjenje nije bilo namjerno ili posljedica njegove krajnje nepažnje.

[4] Koji je 1. siječnja 2020. preimenovan u „tribunal judiciaire d’Évry” (Sud opće nadležnosti u Évryju, Francuska)

[5] Riječ „odmah” u toj je presudi upotrijebljena vjerojatno zato što se nalazi u općim uvjetima korištenja kartice „Veracard”, koji su izloženi u toj presudi.

[6] Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se samo na prvi dio drugog kasacijskog razloga.

15. Stranke glavnog postupka ne slažu se u pogledu tog pitanja. Osoba IL, žalitelj u kasacijskom postupku, ponajprije navodi da korisnik platnih usluga ima 13 mjeseci od datuma terećenja za slanje obavijesti o neodobrenoj transakciji. Društvo Veracash, druga stranka u kasacijskom postupku, tvrdi da je zakonodavac, obvezavši u članku L. 133-24 Monetarnog i financijskog zakonika korisnika da obavijest o neodobrenoj transakciji pošalje bez odgađanja, a najkasnije u roku od 13 mjeseci, htio uvesti dvostruki rok, pri čemu je rok od 13 mjeseci krajnji rok. Dodaje da se strukturom te odredbe zahtijeva da korisnik usluge, čim opazi nepravilnost, odmah djeluje obavješćivanjem pružatelja usluge o toj nepravilnosti.

16. Prema navodu suda koji je uputio zahtjev, doslovno tumačenje članka 58. Direktive 2007/64/EZ može, kao što je to presudio cour d'appel de Paris (Žalbeni sud u Parizu), dovesti do zaključka da pružatelj platnih usluga ima pravo odbiti vratiti iznos neodobrene platne transakcije zbog same činjenice da ga je korisnik platne usluge o njoj obavijestio sa zakašnjenjem, iako je to učinio u roku od 13 mjeseci.

17. Međutim, sud koji je uputio zahtjev smatra da se takvo tumačenje čini teško spojivim s člankom 61. stavkom 2. Direktive 2007/64. Iz te odredbe proizlazi da platitelj nema pravo na povrat sredstava samo ako, među ostalim, namjerno ili zbog krajnje nepažnje nije ispunio jednu ili više svojih obveza sukladno članku 56. te direktive, među kojima je obveza da pružatelja platnih usluga bez odgađanja obavijesti o gubitku, krađi, zlouporabi ili neodobrenom korištenju platnog instrumenta.

18. Sud koji je uputio zahtjev ističe da Sud, kada je u presudi CRCAM tumačio članak 58. Direktive 2007/64, nije morao odlučivati o posljedicama platiteljeva neispunjenja obveze da pružatelja platnih usluga bez odgađanja obavijesti o neodobrenoj transakciji.

19. Iako sud koji je uputio zahtjev smatra korisnim da se platitelja potakne na to da postupa s dužnom pažnjom kada je riječ o obavješćivanju pružatelja platnih usluga, tom se sudu čini, s obzirom na članak 61. stavak 2. Direktive 2007/64, da zakonodavac Unije nije želio svako kašnjenje, bez obzira na okolnosti, kazniti potpunim oduzimanjem platitelju prava na povrat sredstava.

20. Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, platitelj bi prava na povrat sredstava, do čijeg je gubitka došlo neodobrenom transakcijom koju se moglo izbjeći pravodobnom obaviješću, trebao biti lišen samo ako je kašnjenje tog slanja obavijesti bilo namjerno ili posljedica njegove krajnje nepažnje.

21. U tim je okolnostima Cour de cassation (Kasacijski sud) odlučio prekinuti postupak i Sudu uputiti sljedeća prethodna pitanja:

„1. Treba li članke 56., 58., 60. i 61. [Direktive 2007/64] tumačiti na način da platitelj gubi pravo na povrat iznosa neodobrene transakcije ako je svojeg pružatelja platnih usluga sa zakašnjenjem obavijestio o neodobrenoj platnoj transakciji, iako je to učinio u roku od 13 mjeseci nakon datuma terećenja?

2. U slučaju potvrdnog odgovora na prvo pitanje, je li gubitak platiteljeva prava na povrat sredstava uvjetovan činjenicom da je kašnjenje sa slanjem obavijesti namjerno ili je posljedica platiteljeve krajnje nepažnje?

3. U slučaju potvrdnog odgovora na prvo pitanje, gubi li platitelj pravo na povrat sredstava za sve neodobrene transakcije ili samo za one koje su se mogle izbjeći da je obavijest bila pravodobna?”

22. Društvo Veracash, češka i francuska vlada te Europska komisija podnijeli su pisana očitovanja.

IV. Ocjena

A. Prvo pitanje

23. Sud koji je uputio zahtjev svojim prvim pitanjem u biti pita treba li članak 58. Direktive 2007/64, u vezi s njezinim člancima 56., 60. i 61., tumačiti na način da platitelj gubi pravo na povrat iznosa neodobrene transakcije ako je pružatelja platnih usluga sa zakašnjenjem obavijestio o neodobrenoj transakciji, iako je to učinio u roku od 13 mjeseci od datuma terećenja.

24. Kako bih odgovorila na to pitanje, prvo ću dati opći pregled odredbi kojima su uređene ugovorne obveze stranaka u pogledu platnih instrumenata i neodobrenih platnih transakcija te pravilâ o odgovornosti za gubitke uzrokovane neodobrenim transakcijama[7]. Potom ću pojasniti odnos između platiteljevih obveza obavješćivanja.

1. Ugovorne obveze stranaka i odgovornost za gubitke nastale zbog neodobrenih transakcija

25. Općenito govoreći, za predmetni slučaj relevantna su dva skupa odredbi. Člancima 56. i 57. Direktive 2007/64 utvrđuju se ugovorne obveze korisnika[8] i pružatelja[9] platnih usluga u pogledu platnih instrumenata. Članci 58. do 61. te direktive odnose se na neodobrene platne transakcije, uređujući obvezu korisnika platnih usluga da pošalje obavijest o takvim transakcijama, teret dokazivanja i odgovornost svake od stranaka.

26. Člankom 56. uređene su ugovorne obveze koje korisnik platnih usluga ima u pogledu platnih instrumenata. U tom smislu, korisnik platnih usluga mora platni instrument koristiti u skladu s propisanim uvjetima, štititi personalizirana sigurnosna obilježja platnog instrumenta te pružatelja platnih usluga bez odgode obavijestiti kada ustanovi gubitak, krađu, zlouporabu ili neodobreno korištenje platnog instrumenta.

27. Pružatelj platnih usluga pak, u skladu s člankom 57. stavkom 1. točkama (a) i (b), mora osigurati, među ostalim, da su personalizirana sigurnosna obilježja platnog instrumenta dostupna samo korisniku platnih usluga te se suzdržati od slanja korisniku platnih usluga platnog instrumenta koji on nije zatražio osim kada prethodni platni instrument treba zamijeniti. Nadalje, prema članku 57. stavku 1. točki (c), pružatelj platnih usluga mora osigurati da su u svakom trenutku dostupna odgovarajuća sredstva koja korisniku platnih usluga omogućuju da sukladno članku 56. stavku 1. točki (b) pošalje obavijest o gubitku, krađi, zlouporabi ili

[7] Vidjeti Mavromati, D., The Law of Payment Services in the EU: The EC Directive on Payment Services in the Internal Market, Kluwer Law International, Alphen aan den Rijn, 2008., stranicu 220. i sljedeće stranice.

[8] U skladu s člankom 4. točkom 10. Direktive 2007/64, „korisnik platnih usluga” znači fizička ili pravna osoba koja koristi platnu uslugu u svojstvu platitelja ili primatelja plaćanja, ili oboje. Pojmovi „platitelj” i „primatelj plaćanja” definirani su u točkama 7. i 8. tog članka.

[9] Kako je definiran u članku 4. točki 9. Direktive 2007/64

neodobrenom korištenju platnog instrumenta. Naposljetku, u skladu s člankom 57. stavkom 1. točkom (d), pružatelj platnih usluga mora spriječiti svako korištenje platnog instrumenta nakon dostavljanja te obavijesti.

28. Članak 58. odnosi se na, među ostalim [10], neodobrene platne transakcije [11]. Njime je korisniku platnih usluga nametnuta opća obveza obavješćivanja kao preduvjet da od pružatelja platnih usluga dobije ispravak [12]. Korisnik platnih usluga mora pružatelja platnih usluga „bez odgađanja obavijesti[ti] […] o saznanju o bilo kakvim neodobrenim […] platnim transakcijama koje predstavljaju temelj za potraživanje […], najkasnije 13 mjeseci nakon datuma terećenja”. Ta se obveza ne primjenjuje samo kada pružatelj platnih usluga nije pružio ili stavio na raspolaganje informacije o toj platnoj transakciji u skladu s glavom III. Direktive 2007/64.

29. Članak 59. te direktive sadržava, kao dio pravilâ o odgovornosti za neodobrene transakcije, odredbe o teretu dokazivanja koje pogoduju korisniku platnih usluga. U bitnome, teret dokazivanja snosi pružatelj platnih usluga, koji mora dokazati da je transakcija autentična, točno zabilježena te proknjižena [13].

30. U praksi sustav dokazivanja utvrđen člankom 59. Direktive 2007/64 dovodi do toga da, ako je obavijest iz članka 58. poslana u roku koji je njime predviđen, pružatelj platnih usluga podliježe obvezi da odmah izvrši povrat u skladu s člankom 60. stavkom 1. [14]

31. Člankom 61. uređena je odgovornost platitelja u slučaju u kojem su gubici povezani s neodobrenom platnom transakcijom nastali zbog korištenja izgubljenog ili ukradenog platnog instrumenta ili zbog zlouporabe platnog instrumenta. Iz stavka 1. tog članka proizlazi da je platiteljeva odgovornost za neodobrene transakcije ograničena, do iznosa od 150 eura [15]. Međutim, platiteljeva je odgovornost neograničena ako je djelovao s namjerom prijevare ili ako namjerno ili zbog krajnje nepažnje nije ispunio jednu ili više svojih obveza sukladno članku 56. (uključujući obvezu obavješćivanja o gubitku, krađi, zlouporabi ili neodobrenom korištenju platnog instrumenta). Iz članka 61. stavka 4. proizlazi da platitelj nakon slanja obavijesti o gubitku, krađi ili zlouporabi platnog instrumenta više ne snosi nikakve financijske posljedice, osim ako je djelovao prijevarno.

[10] Ta odredba obuhvaća i „nepravilno izvršene platne transakcije”. Budući da se predmetni slučaj odnosi na transakcije koje platitelj nije odobrio, a ne na transakcije koje nisu u skladu s platiteljevim uputama, usredotočit ću se na pitanje neodobrenih platnih transakcija.

[11] Okolnosti u kojima platnu transakciju treba smatrati neodobrenom navedene su u članku 54. Direktive 2007/64.

[12] Vidjeti, u tom pogledu, presudu CRCAM (t. 33.).

[13] Presuda CRCAM (t. 40.)

[14] Ibid.

[15] Vidjeti Geva, B., „The EU payment services directive: An outsider’s view”, Yearbook of European Law, sv. 28., br. 1, 2009., str. 177. do 215., na str. 200., gdje se ističe da ta ograničena odgovornost postoji čak i ako platitelj nije ništa skrivio te ako nije znao za okolnosti koje zahtijevaju slanje obavijesti u skladu s člankom 56. Direktive 2007/64.

2. Međuodnos platiteljevih obveza obavješćivanja

32. Iz prikazanog pravnog okvira proizlazi da korisnik platnih usluga ima opću obvezu postupanja s dužnom pažnjom u vezi s platnim instrumentom. Specifičan odraz te obveze očituje se u obvezi obavješćivanja [16]. Potonja obveza zauzima središnje mjesto u kontekstu pravilâ o odgovornosti za neodobrene transakcije, služeći kao „mjerilo" s obzirom na koje se odgovornost za sve neodobrene transakcije dijeli između platitelja i pružatelja platnih usluga [17].

33. Moguće je odrediti barem tri situacije koje dovode do nastanka korisnikove obveze obavješćivanja.

34. Prva je situacija ona u kojoj korisnik ustanovi gubitak, krađu, zlouporabu ili neodobreno korištenje platnog instrumenta. U takvoj situaciji, članak 56. stavak 1. Direktive 2007/64 nalaže korisniku platnih usluga da bez odgode obavijesti pružatelja platnih usluga. Svrha tog obavješćivanja, kako proizlazi iz članka 57. stavka 1. točke (d) te direktive, u vezi s njezinom uvodnom izjavom 32., jest omogućiti pružatelju platnih usluga da blokira platni instrument i spriječi njegovo daljnje neodobreno korištenje.

35. Druga je situacija ona u kojoj korisnik sazna za neodobrenu transakciju. Korisnik u takvom slučaju mora, u skladu s člankom 58. te direktive, bez odgađanja obavijestiti pružatelja platnih usluga kako bi potonji ispravio neodobrenu transakciju. Svrha obveze obavješćivanja utvrđene u tom članku jest omogućiti platitelju da ospori neoodobrenu transkaciju i ostvari povrat njezina iznosa.

36. Dok članak 56. stavak 1. točka (b) ima preventivnu funkciju, u smislu da omogućuje blokiranje platnog instrumenta te štiti od opasnosti od neodobrenih transakcija, članak 58. ponajprije ima kompenzacijsku funkciju, u smislu da omogućuje povrat neodobrene transakcije [18].

37. Treća situacija je ona u kojoj prethodne dvije situacije nastupaju (gotovo) istodobno. Kao što je to Komisija pravilno istaknula u svojim očitovanjima te kako se čini da je slučaj u glavom postupku, do neodobrene transakcije može doći nakon gubitka, krađe, zlouporabe ili neodobrenog korištenja platnog instrumenta. U takvoj situaciji, obveze obavješćivanja koje proizlaze iz članka 56. stavka 1. točke (b) i članka 58. moraju se dosljedno primjenjivati. Kako bi se osigurala dosljednost, valja smatrati da obavješćivanje o neodobrenoj transakciji (i njezino osporavanje) u skladu s člankom 58. obuhvaća obavješćivanje u skladu s člankom 56. stavkom 1. točkom (b). U takvoj situaciji, obavješćivanje o neodobrenoj transakciji ima i preventivnu i kompenzacijsku funkciju te zamjenjuje obavješćivanje u skladu s člankom 56. [19].

[16] Vidjeti Bourguignon, C. „L'utilisateur dans la nouvelle loi sur les services de paiement: entre protection et responsabilisation" u Jacquemin, H., Michaux, B.i Bourguignon, C., Actualités en droit du numérique, Anthemis, Limal, 2019., str. 153. do 215., na str. 206.

[17] Ibid., str. 207., gdje je obveza obavješćivanja opisana kao „curseur de la répartition des responsabilités". U tom smislu vidjeti Guimarães, M. R., i Steennot R., „Allocation of liability in case of payment fraud: who bears the risk of innovation?: A comparison of Belgian and Portuguese Law in the context of PSD2", European Review of Private Law, Kluwer Law International, sv. 30., br. 1, 2022., str. 29. do 72., na str. 46., prema kojima „moguća uzročna veza između [korisnikova] ponašanja i neodobrenih platnih transakcija završava s obavješćivanjem".

[18] Torck, S., „Délai de contestation des opérations de paiement non autorisées: renvoi préjudiciel de la Cour de Cassation", Revue de droit bancaire et financier, br. 2, 2024., komentar 28.

[19] Ibid.; Torck, S. ističe da osporavanje na temelju članka 58. zamjenjuje obavješćivanje u skladu s člankom 56., koje u tim okolnostima postaje neučinkovito („la contestation fondée sur l'article 58 prend le relais du signalement fondé sur l'article 56, rendu inefficace par les circonstances").

3. Vremenski okvir za obavješćivanje u skladu s člankom 58. Direktive 2007/64

38. Članak 58. Direktive 2007/64 nalaže platitelju da svoju obvezu obavješćivanja pružatelja platnih usluga ispuni u određenom vremenskom okviru. Kako bi se od pružatelja dobio ispravak, obavješćivanje se mora izvršiti „bez odgađanja [čim sazna za bilo koju neodobrenu platnu transakciju], najkasnije 13 mjeseci nakon datuma terećenja".

39. Prvim se prethodnim pitanjem otvara pitanje gubi li korisnik platnih usluga zbog zakašnjelog obavješćivanja pravo na ispravak čak i ako je obavješćivanje izvršeno u roku od 13 mjeseci od datuma terećenja. Odgovor na to pitanje ovisi o tome je li obveza obavješćivanja „bez odgađanja" nakon saznanja o neodobrenoj transakciji različit i zaseban uvjet koji se primjenjuje kumulativno s obvezom obavješćivanja u roku od 13 mjeseci od datuma terećenja.

40. U skladu s ustaljenom sudskom praksom, u svrhu tumačenja odredbe prava Unije valja uzeti u obzir ne samo njezin tekst nego i kontekst u kojem se nalazi te ciljeve propisa kojeg je ona dio. Povijest nastanka odredbe prava Unije može se također pokazati važnim za njezino tumačenje [20].

41. Kao prvo, kada je riječ o tekstu članka 58., za početak se mora istaknuti da su vremenski uvjeti u pogledu obavješćivanja povezani s izrazom „najkasnije". Taj izraz sugerira, prema svemu sudeći, da članak 58. određuje dva različita uvjeta, koja oba moraju biti ispunjena da bi postojalo pravo na ispravak.

42. Osim toga, odnosna se dva vremenska uvjeta razlikuju po naravi i opsegu.

43. Kada je riječ o obavješćivanju „bez odgađanja", valja istaknuti da taj izraz nije definiran u Direktivi 2007/64 [21]. Kako francuska vlada u bitnome navodi, taj je izraz moguće tumačiti na način da naglašava, ovisno o jezičnoj verziji, nužnost da se obavješćivanje odmah izvrši [22] ili pak da kašnjenje ne bude pretjerano [23].

44. Unatoč različitim nijansama ovisno o jezičnoj verziji, mora se istaknuti da članak 58. ne poziva na trenutačno djelovanje. To upućuje na to da postoji margina prosudbe prilikom ocjenjivanja žurnosti platiteljeve reakcije. Dakle, platitelj mora djelovati što je prije moguće s obzirom na okolnosti. U svakom slučaju, ne može se smatrati da je platitelj zakasnio ako je zapravo bio nesvjestan događaja koji je doveo do neodobrene transakcije [24].

45. To tumačenje potvrđuje uvodna izjava 31. Direktive 2007/64, u kojoj se navodi da korisnik platnih usluga treba „što je prije moguće" obavijestiti pružatelja platnih usluga o mogućem osporavanju u vezi s navodno neodobrenim transakcijama.

[20] Presuda CRCAM (t. 31. i navedena sudska praksa)

[21] Francuska vlada u svojim je očitovanjima pružila analizu izraza „bez odgađanja" uzimajući u obzir obveze koje Komisija ili države članice imaju na temelju drugih akata prava Unije. Međutim, smatram da razlike između institucije Unije, tijela države članice i pojedinca, konkretno platitelja, onemogućuju takvu usporedbu.

[22] Čini se da je to slučaj u francuskoj („sans tarder"), nizozemskoj („onverwijld"), njemačkoj („unverzüglich"), grčkoj („αμελλητί") i talijanskoj („senza indugio") verziji.

[23] Čini se da je to slučaj u engleskoj („without undue delay"), španjolskoj („sin tardanza injustificada") i latvijskoj („bez liekas kavēšanās") verziji.

[24] Vidjeti Storck, M., i dr., Code Monétaire et Financier. Annoté et commenté, 14. izdanje, Dalloz, Pariz, 2024., str. 170.; Hennard, G., „Loi sur les services de paiement: l'exécution des opérations de paiement – Responsabilités en cas d'inexécution ou d'exécution incorrecte des opérations de paiement" u Betalingsdiensten/Services de paiement, 1. izdanje, Intersentia, Bruxelles, 2011., str. 137. do 194., na str. 172.

46. S obzirom na uvodnu izjavu 31., izraz „bez odgađanja” treba shvatiti na način da korisniku platnih usluga nalaže brzo djelovanje, pri čemu tu brzinu treba ocijeniti, kako je Komisija u bitnome istaknula, s obzirom na okolnosti.

47. Potreba za uzimanjem u obzir konkretnih okolnosti danog slučaja govori, kako je češka vlada u bitnome navela, da je zahtjev obavješćivanja „bez odgađanja” subjektivan. Njegova subjektivnost proizlazi iz njegove početne točke, a to je saznanje o neodobrenoj transakciji.

48. Nasuprot tom subjektivnom vremenskom uvjetu, uvjet da se obavješćivanje mora izvršiti u roku od 13 mjeseci od datuma terećenja jest objektivan. Naime, protek 13 mjeseci može se objektivno utvrditi te ne ovisi o okolnostima slučaja. Osim toga, datum na koji rok od 13 mjeseci počinje teći ne ovisi o saznanju platitelja za neodobrenu transakciju (što, usto, može biti teško tvrditi) [25], nego o datumu terećenja.

49. Sud je u presudi CRCAM pojasnio da je rok od 13 mjeseci „maksimalan rok” u kojem se obavješćivanje mora izvršiti [26]. Korisnik koji svojeg pružatelja platnih usluga nije u tom roku obavijestio o neodobrenoj transakciji ne može utvrditi odgovornost tog pružatelja usluga, što uključuje i opću odgovornost, te stoga ne može dobiti povrat iznosa te neodobrene transakcije [27]. Kako društvo Veracash ističe, rok od 13 mjeseci je „krajnji rok” („délai butoir”) u kojem se obavješćivanje mora izvršiti.

50. Iz prethodno navedenog slijedi da je obveza obavješćivanja „bez odgađanja” zasebna od obveze obavješćivanja u roku od 13 mjeseci. Propust korisnika platnih usluga da obavješćivanje izvrši „bez odgađanja” nakon saznanja o neodobrenoj transakciji ne može se tek tako „nadoknaditi” obavješćivanjem u roku od 13 mjeseci od datuma terećenja.

51. Kao drugo, doslovno tumačenje članka 58. Direktive 2007/64 potvrđeno je njezinim kontekstualnim tumačenjem.

52. Sud je u presudi CRCAM utvrdio da članak 58., na koji se upućuje u članku 60. stavku 1. te direktive, korisniku platnih usluga nameće opću obvezu obavješćivanja [28]. Kako sam istaknula [29], obavješćivanje zauzima središnje mjesto u kontekstu pravilâ o odgovornosti za neodobrene transakcije. Prihvaćanje mogućnosti platitelja da čeka 13 mjeseci prije osporavanja transakcije za koju je saznao umanjila bi djelotvornost obveze obavješćivanja „bez odgađanja”. Kada je neodobrena transakcija posljedica gubitka, krađe ili zlouporabe platnog instrumenta, zakašnjelo obavješćivanje o toj transakciji odgađa poduzimanje mjera od strane pružatelja platnih usluga u skladu s člankom 57. stavkom 1. točkom (d) Direktive 2007/64. Osim toga, zakašnjelo obavješćivanje o neodobrenim transakcijama za koje je platitelj saznao odgađa nastanak odgovornosti pružatelja platnih usluga u skladu s člankom 60. te direktive. Shodno tomu, kako Komisija u bitnome navodi, zakašnjelo obavješćivanje o neodobrenim transakcijama za koje je platitelj saznao usto dovodi u pitanje ciljeve članka 57. stavka 1. točke (d) i članka 60. navedene direktive.

[25] Vidjeti Guimarães, M. R., i Steennot R., op. cit. bilješka 17 ovog mišljenja, na str. 48.

[26] Vidjeti, u tom pogledu, presudu CRCAM (t. 38. i 50.).

[27] Presuda CRCAM (t. 36.)

[28] Ibid., t. 33.

[29] Vidjeti točku 32. ovog mišljenja.

53. Kao treće, doslovnom i kontekstualnom tumačenju članka 58. Direktive 2007/64 u prilog ide teleološko tumačenje te odredbe. U specifičnoj situaciji kada gubici povezani s neodobrenom transakcijom proizlaze iz gubitka, krađe ili zlouporabe platnog instrumenta, zakašnjelo obavješćivanje onemogućuje pružatelja platnih usluga da odmah poduzme mjere te povećava opasnost od neodobrenih transakcija. Shodno tomu, odgađanje obavješćivanja pružatelja platnih usluga dovodi u pitanje preventivnu svrhu obavješćivanja [30].

54. Osim toga, kako Komisija u bitnome ističe, tumačenje prema kojem platitelj ima pravo na ispravak čak i ako obavješćivanje nije izvršio bez odgađanja narušava pravnu sigurnost te ravnotežu između interesâ pružatelja i korisnika platnih usluga.

55. Kao četvrto, doslovno, kontekstualno i teleološko tumačenje članka 58. Direktive 2007/64 podupiru okolnosti donošenja te direktive.

56. Iz pripremnih akata proizlazi da Komisijin izvorni prijedlog direktive [31] uopće nije predviđao rok poput onog utvrđenog člankom 58. Direktive 2007/64, koji je uveden tijekom zakonodavnog postupka [32]. Međutim, uvođenjem jedinstvenog roka od 13 mjeseci nije se htjelo zamijeniti obvezu obavješćivanja bez odgađanja. Kako je Sud istaknuo u presudi CRCAM, ubrzo se pokazalo da je uvođenje tog roka bilo neophodno kako bi se zajamčila pravna sigurnost korisnika i pružatelja platnih usluga [33]. Propisivanje maksimalnog roka od 13 mjeseci osigurava da platna transakcija postane konačna nakon isteka tog roka [34]. Međutim, cilj da se osigura konačnost transakcije ne utječe na obvezu korisnika da bez odgađanja izvrši obavješćivanje.

57. Iz navedenog slijedi da korisnik platnih usluga mora poštovati oba uvjeta iz članka 58. Direktive 2007/64. To ne dovodi u pitanje primjenu članka 61. stavka 2. te direktive, kojim je uređena odgovornost platitelja kada su gubici povezani s neodobrenom transakcijom nastali zato što on, među ostalim, namjerno ili zbog krajnje nepažnje nije poslao obavijest o gubitku, krađi ili zlouporabi platnog instrumenta, što je predmet drugog upućenog pitanja.

58. S obzirom na sve navedeno, članak 58. Direktive 2007/64, u vezi s člancima 56., 60. i 61. te direktive, treba tumačiti na način da platitelj u načelu gubi pravo na povrat iznosa neodobrene transakcije ako je sa zakašnjenjem obavijestio pružatelja platnih usluga o toj transakciji, iako je to učinio u roku od 13 mjeseci od datuma terećenja. To ne dovodi u pitanje primjenu članka 61. stavka 2. te direktive.

B. Drugo pitanje

59. Iako sud koji je uputio zahtjev u svojem drugom pitanju ne spominje nijednu konkretnu odredbu Direktive 2007/64, iz odluke kojom je upućen zahtjev proizlazi da traži tumačenje članka 61. stavka 2. te direktive, u vezi s njezinim člankom 56. stavkom 1. točkom (b). Valja istaknuti da se drugo pitanje postavlja za slučaj da odgovor na prvo pitanje bude potvrdan.

[30] Vidjeti točke 34. i 36. ovog mišljenja.

[31] Provedba Lisabonskog programa Zajednice – Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o platnim uslugama na unutarnjem tržištu i o izmjeni direktiva 97/7/EZ, 2000/12/EZ i 2002/65/EZ (COM(2005.) 603 *final*)

[32] Vidjeti mišljenje nezavisnog odvjetnika H. Saugmandsgaarda Øea u predmetu CRCAM (C-337/20, EU:C:2021:564, t. 44. do 46.).

[33] Presuda CRCAM (t. 48.)

[34] Ibid., t. 49.

60. Shodno tomu, sud koji je uputio zahtjev svojim drugim pitanjem u biti pita treba li članak 61. stavak 2. Direktive 2007/64, u vezi s njezinim člankom 56. stavkom 1. točkom (b), tumačiti na način da platitelj u slučaju gubitaka koji su povezani s neodobrenom transakcijom koja proizlazi iz gubitka, krađe, zlouporabe ili neodobrenog korištenja platnog instrumenta gubi pravo na povrat samo ako namjerno ili zbog krajnje nepažnje nije obavijestio pružatelja platnih usluga.

61. Članak 61. Direktive 2007/64 sadržava konkretne odredbe primjenjive na pravila o odgovornosti za gubitke povezane s neodobrenim transakcijama koji su nastali zbog korištenja izgubljenog ili ukradenog platnog instrumenta ili zbog zlouporabe platnog instrumenta [35]. Konkretnije, iz članka 61. stavka 2. te direktive, u vezi s njezinim člankom 56. stavkom 1. točkom (b), proizlazi da je platitelj odgovoran za sve gubitke povezane s neodobrenim transakcijama ako ih je pretrpio zato što, među ostalim, namjerno ili zbog krajnje nepažnje nije obavijestio pružatelja platnih usluga o gubitku, krađi, zlouporabi ili neodobrenom korištenju platnog instrumenta.

62. U članku 61. stavku 2. ne upućuje se izričito na obvezu obavješćivanja iz članka 58. Međutim, kako je prethodno istaknuto [36], ovisno o situaciji i slijedu događaja, kada je neodobrena transakcija posljedica gubitka, krađe ili zlouporabe platnog instrumenta, obavješćivanje o neodobrenoj transakciji u skladu s člankom 58. obuhvaća obavješćivanje u skladu s člankom 56. stavkom 1. točkom (b). U takvim situacijama, kako bi se osiguralo dosljedno tumačenje članka 61. stavka 2., članka 56. stavka 1. točke (b) i članka 58., obavješćivanje u skladu s člankom 58. mora ispunjavati uvjete iz članka 61. stavka 2.

63. Shodno tomu, platitelj gubi pravo na povrat ako nakon gubitka, krađe ili zlouporabe platnog instrumenta „namjerno ili zbog krajnje nepažnje” nije poslao obavijest o neodobrenoj transakciji.

64. Iz uvodne izjave 33. Direktive 2007/64 proizlazi da za potrebe ocjenjivanja moguće nepažnje treba uzeti u obzir sve okolnosti. Prema toj uvodnoj izjavi, dokaze i stupanj navodne nepažnje treba procijeniti u skladu s nacionalnim pravom.

65. Dok pojam nepažnje podrazumijeva nenamjerno činjenje ili propust kojim odgovorna osoba povređuje svoju obvezu dužne pažnje, pojam „krajnja nepažnja” odnosi se samo na očiglednu povredu takve obveze [37]. Direktiva 2015/2366, iako nije primjenjiva na predmetni slučaj, potvrđuje to tumačenje pojma „krajnja nepažnja”. U skladu s uvodnom izjavom 72. te direktive, „krajnja nepažnja trebala bi predstavljati više od obične nepažnje, što uključuje ponašanje koje pokazuje značajnu razinu nebrige”.

66. U svakom slučaju, iz članka 59. stavka 2. Direktive 2007/64 proizlazi da sâmo korištenje platnog instrumenta nije dostatno kako bi se dokazalo da je platitelj djelovao s namjerom prijevare ili da namjerno ili zbog krajnje nepažnje nije ispunio jednu ili više svojih obveza prema članku 56. te direktive.

67. Shodno tomu, za potrebe članka 61. stavka 2. Direktive 2007/64, obična povreda obveze dužne pažnje ili, kako se Komisija izrazila, „obična nepažnja” nije dovoljna da platitelj izgubi pravo na povrat [38]. Dakle, kako sud koji je uputio zahtjev pravilno ističe, članak 61. stavak 2. ne

[35] Vidjeti točku 31. ovog mišljenja.

[36] Točka 37. ovog mišljenja

[37] Vidjeti, u tom pogledu, presudu od 3. lipnja 2008., Intertanko i dr. (C-308/06, EU:C:2008:312, t. 75. i 76.).

[38] Vidjeti Guimarães, M. R., i Steennot R., op.cit. bilješka 17. ovog mišljenja, str. 50., s primjerima iz nacionalne sudske prakse.

„sankcionira” sva kašnjenja sa slanjem obavijesti bez obzira na okolnosti i platiteljevo ponašanje. Pravo na povrat gubi se samo ako platitelj namjerno ili zbog krajnje nepažnje zakasni sa slanjem obavijesti.

68. S obzirom na navedeno, članak 61. stavak 2. Direktive 2007/64, u vezi s člankom 56. stavkom 1. točkom (b) te direktive, treba tumačiti na način da platitelj u slučaju gubitaka koji su povezani s neodobrenom transakcijom koja proizlazi iz gubitka, krađe, zlouporabe ili neodobrenog korištenja platnog instrumenta gubi pravo na povrat samo ako namjerno ili zbog krajnje nepažnje nije obavijestio pružatelja platnih usluga.

C. Treće pitanje

69. Iako sud koji je uputio zahtjev u svojem trećem pitanju ne spominje nijednu konkretnu odredbu Direktive 2007/64, iz odluke kojom je upućen zahtjev proizlazi da traži tumačenje članka 61. stavka 2. te direktive odnosno, konkretnije, opsega neodobrenih transakcija u pogledu kojih platitelj snosi rizik. Valja istaknuti da se treće pitanje postavlja za slučaj da je odgovor na prvo pitanje potvrdan.

70. Shodno tomu, sud koji je uputio zahtjev svojim trećim pitanjem u biti pita treba li članak 61. stavak 2. Direktive 2007/64 tumačiti na način da platitelj u slučaju gubitaka koji su povezani s neodobrenim transakcijama za koje je on namjerno ili zbog krajnje nepažnje poslao obavijest sa zakašnjenjem gubi pravo na povrat u odnosu na sve neodobrene transakcije ili pak samo u odnosu na one koje se moglo spriječiti da je obavijest bila pravodobna.

71. U tom pogledu, kako proizlazi iz prethodno navedene ustaljene sudske prakse[39], u svrhu tumačenja odredbe prava Unije valja uzeti u obzir ne samo njezin tekst nego i kontekst u kojem se nalazi te ciljeve propisa kojeg je ona dio.

72. Kao prvo, kada je riječ o tekstu članka 61. stavka 2. Direktive 2007/64, ta odredba propisuje da platitelj snosi „sve troškove povezane s neodobrenim platnim transakcijama” ako su mu nastali zato što, među ostalim, namjerno ili zbog krajnje nepažnje nije ispunio svoju obvezu obavješćivanja. S jedne strane, izrazi „svi troškovi” i „neodobrene platne transakcije” prema svemu sudeći govore da opseg transakcija u pogledu kojih platitelj nije ispunio svoje obveze treba široko tumačiti. Nema razlike između transakcija koje se moglo izbjeći i transakcija koje se nije moglo izbjeći da je obavijest bila pravodobna.

73. S druge strane, izraz „troškovi […] nastali” uspostavlja uzročnu vezu između troškova i ponašanja platitelja kojemu su oni „nastali” zato što on, među ostalim, nije poslao obavijest. Nužnost postojanja te uzročne veze moguće je tumačiti, kako Komisija u bitnome tvrdi, na način da su obuhvaćeni samo troškovi nastali zbog transakcija koje se moglo spriječiti pravodobnom obavijesti.

74. Međutim, smatram da kontekst i ciljevi članka 61. stavka 2. Direktive 2007/64 pak upućuju na to da platitelj snosi sve troškove svih neodobrenih transakcija ako on namjerno ili zbog krajnje nepažnje nije poslao obavijest o tim transakcijama.

[39] Točka 40. ovog mišljenja

75. Kao drugo, u pogledu konteksta te odredbe mora se podsjetiti, prije svega, da je za neograničenu odgovornost platitelja potrebno da je on djelovao s namjerom prijevare odnosno da namjerno ili zbog krajnje nepažnje nije ispunio jednu ili više svojih obveza prema članku 56. Direktive 2007/64. Iz te odredbe proizlazi da takvo ponašanje mora imati posljedice za platitelja, to jest da mora dovesti do gubitka prava na povrat.

76. Nadalje, kako sam već istaknula [40], obavješćivanje zauzima središnje mjesto u sustavu odgovornosti za neodobrene transakcije. Obavješćivanje, osobito kada je sporna transakcija posljedica neodobrenog korištenja platnog instrumenta, ima preventivnu funkciju, omogućujući pružatelju platnih usluga da blokira platni instrument i smanji opasnost od neodobrenih platnih transakcija. Pravila o odgovornosti za takve transakcije temelje se na pretpostavci da ih se moglo izbjeći pravodobnom obavijesti. Bilo bi protivno smislu sustava odgovornosti praviti razliku, za potrebe prava na povrat, između dviju kategorija neodobrenih transakcija, odnosno onih koje se moglo izbjeći i onih koje se nije moglo izbjeći.

77. Kao treće, tom zaključku u prilog ide svrha članka 61. stavka 2. Direktive 2007/64 i odredbi kojih je on dio. Pravilima o odgovornosti za neodobrene transakcije koje su posljedica gubitka, krađe ili zlouporabe platnog instrumenta nastoji se uspostaviti ravnoteža između interesâ platitelja i pružatelja platnih usluga. Bilo bi protivno ravnoteži interesâ ugovornih stranaka ako bi opseg odgovornosti bio sužen tako da pokriva samo dio neodobrenih transakcija. Time bi se usto doveo u pitanje cilj da se platitelja potakne da bez odgađanja obavijesti pružatelja platnih usluga.

78. S obzirom na navedeno, smatram da članak 61. stavak 2. Direktive 2007/64 treba tumačiti na način da platitelj u slučaju gubitaka koji su povezani s neodobrenim transakcijama za koje je on namjerno ili zbog krajnje nepažnje poslao obavijest sa zakašnjenjem gubi pravo na povrat u odnosu na sve neodobrene transakcije, a ne samo u odnosu na one transakcije koje se moglo spriječiti da je obavijest bila pravodobna.

V. Zaključak

79. S obzirom na sve navedeno, predlažem da Sud na pitanja koja je uputio Cour de cassation (Kasacijski sud, Francuska) odgovori na sljedeći način:

1. Članak 58. Direktive 2007/64/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. studenoga 2007. o platnim uslugama na unutarnjem tržištu i o izmjeni direktiva 97/7/EZ, 2002/65/EZ, 2005/60/EZ i 2006/48/EZ te stavljanju izvan snage Direktive 97/5/EZ, u vezi s njezinim člancima 56., 60. i 61.,

   treba tumačiti na način da platitelj u načelu gubi pravo na povrat iznosa neodobrene transakcije ako je sa zakašnjenjem obavijestio pružatelja platnih usluga o toj transakciji, iako je to učinio u roku od 13 mjeseci od datuma terećenja. To ne dovodi u pitanje primjenu članka 61. stavka 2. Direktive 2007/64.

2. Članak 61. stavak 2. Direktive 2007/64, u vezi s njezinim člankom 56. stavkom 1. točkom (b),

[40] Točke 32. i 52. ovog mišljenja

treba tumačiti na način da platitelj u slučaju gubitaka koji su povezani s neodobrenom transakcijom koja proizlazi iz gubitka, krađe, zlouporabe ili neodobrenog korištenja platnog instrumenta gubi pravo na povrat samo ako namjerno ili zbog krajnje nepažnje nije obavijestio pružatelja platnih usluga.

3. Članak 61. stavak 2. Direktive 2007/64

treba tumačiti na način da platitelj u slučaju gubitaka koji su povezani s neodobrenim transakcijama za koje je on namjerno ili zbog krajnje nepažnje poslao obavijest sa zakašnjenjem gubi pravo na povrat u odnosu na sve neodobrene transakcije, a ne samo u odnosu na one transakcije koje se moglo spriječiti da je obavijest bila pravodobna.